

**En Jordi Soteres,
aprenent
d'escriptor i
ex-líder
universitari
escriu
una Al·legoria
per a explicar a
la seva amiga, la
Mundeta Claret,
qui són els qui
remenen les
cireres a ca nostra**

A Salvador Espriu que em va donar el primer consell per a entendre el difícil ofici d'escriure: la sinceritat davant d'un full en blanc.

Montserrat ROIG

4 Estimada Mundeta, sempre seràs la mateixa: una dona. Amb la teva personeta, desordenada i ploramiques, no hi ha res a fer. Ha passat el temps suficient perquè gastem una certa intimitat equilibrada, però tu encara et portes com una adolescent d'educació eixamplària.

A la vida, Mundeta, no hi ha res de res que sigui absolut. Però tu t'entestes a convertir cada

instant de la teva existència en el més transcendent de tots, i, si arriba algun desprevingut que fereix l'aristocràtica sensibilitat de la noia, aleshores tenim drama per a estona! Amb la constant rebequeria del "ai, no serveixo per a res", l'únic que aconseguim és que la meva tasca educacional se'n vagi a parir panteres.

Aniré a pams:

Primer, que ahir no entenguessis del tot **Ronda de mort a Sinera** no vol dir res, o bé que no coneguis l'obra de l'Espriu, cosa que t'hauria de fer vergonya. Però, si tenim en compte que la majoria del públic d'anit, públic de Romea i per tant esnob, tampoc no hi devia pescar ni un borrall, el teu cas no és ni desesperat ni original. De tota manera això són figures d'un altre paner i el que m'interessa és la segona qüestió.

En sortir del teatre ens trobarem uns historiadors, gent d'aquesta que fuma en pipa o caliquenyas i utilitza un llenguatge ric en imatges, cites i comparacions enginyoses i iròniques, t'arraulires sota la sapiència del teu **homu**, que en aquest cas era en Jordi, o sigui jo, i et tornares petiteta davant d'aquella fauna estranya i inaccessible que tenies al davant.

Has caigut en el tòpic de creure'ls portant-veus de la veritat —en aquest cas **veritat revolucionis**— i, com que veig que no hi ha manera que ens entenguem sobre aquest punt, he escrit un apòleg amb el títol: **De com Samsó fou anihilat per intentar trasbalsar l'ordre rabínic**.

Abstén-te d'identificar Samsó amb els revolucionaris estil Che Guevara; la meva intenció és molt més immediata.

El teu amigu:

Jordi SOTERES

"Estimats camarades, em veig en el deure, abans que no intenteu qualsevol acció de caire terrorista, de contar-vos la història del jan Samsó. Us prego, però, que no surti de les vostres gargamelles desfocades ni una sola paraula que pogués revelar la procedència d'aquesta informació inèdita. Una de les raons per a demanar-vos discreció, ultra aquella a què m'obliga la meva modestia, és que a la nostra estimada ciutat hi ha més d'un cervell que no copsaria la contingència d'una història així.

Us sento botzinar que ja sabíeu —carregats com aneu de saviesa i de sa mare, l'experiència— que Dalila no tallà els cabells de Samsó sinó que li escapçà una altra cosa, molt més personal. No m'engegueu a dida i escolteu-me, que no és hora d'entrar en disquisicions filosòfiques sobre l'autenticitat històrica de tal interpretació, sinó de pescar-ne el veritable sentit moralitzador.

Els fills d'Israel i, per tant, de Jahvé, vivien aplegats a la vall de la fecunditat. Gràcies a la pràctica del nepotisme i a la tradicional ardidesa en adoptar, amb mesura, alguna novetat de les que ocorrien més enllà de les fronteres, havien assolit un nivell de vida força correcte, amb una economia basada en un estricte proceccionisme.

Els més vius dels fills d'Israel vivien al centre de la vall, tocant al mar. S'hi havien construït una ciutat que tenia els barris residencials i els populars proporcionalment ben repartits —o sigui, d'un a mil— i, malgrat una gran densitat demogràfica, hi abundaven els dies enmig d'una completa benaurança. Tret, és clar, dels imprescindibles odís i rancúnies que atiaven els estiracordetes, fets propis d'una civilització avançada com la seva. Els qui menaven el pòndol de la ciutat i tenien, curiosament, tots els **pempis**, havien esmerçat una part de seva fortuna a patrocinar alguna obra de tipus cultural, com per exemple la cria de gallines, de bolets o d'**oremus** i, gràcies a un tal mecenatge, el grup de rabins, casta inferior a la dels poderosos, havia pogut irrompre en cercles d'estudi internacionals.

Més d'un crític d'art, per amagar el seu passat dubtós, gastava franquesa, alhora, amb barretaires patrocinadors d'afers artístics i amb tendres damisel-les exhaladores d'eclèctics sospirs sobre estètica. D'altres rabins s'estrenaven com a professors autònoms, inflexibles i dogmàtics en la seva paternitat metòdica, i conreaven l'amistat del capdavanter del cor de les ploranes. Aquest, altrament molt respectat arreu del món, maldava per captenir-se com qualsevol blanc aimador del Black Power. N'hi havia que repartien moixaines a tort i a dret, tot fent la viu-viu entre la llengua filisteia i la rabínica. Alguns dels rabins, oblidant les mamelles casolanes, arribaren a instal·lar-se entre eis filisteus

o saltaren la bassa per portar la nova rabínica a l'illa de l'Eden socialista. L'èxit d'aquesta expedició ha caigut, se n'ignora la causa, dins el més insondable silenci. Els representants de la vella generació dels rabins es dividien entre els digníssims emissaris de la Mort, amorosits pel pessigolleig de la seva dalla, o els que l'esperaven, bo i assaborint el potosí de l'existència, en illes divuitesques i roussonianes i resant el crec-i-crec-vet-aquí-la-meva-angoixa.

El grup de rabins era bastant heterogeni: el formaven intel·lectuals de totes les procedències, sexes i ideologies, sense oblidar, és clar, els qui es definien per la seva ambigüitat des del punt de vista sèxic i ideològic. La secció femenina rabínica era ocupada per una mena de madames pompadours, delicioses femelles de bon veure i millor cria, excitants i fascinadores, l'única missió de les quals era d'acomplir eficaçment el paper de muses enlluernadores tot cruspint-se tendres nadons, fills dels millors compatriotes de la ciutat. D'altres femelles, que no gaudien com les precedents d'una pell tan fina i que es captien amf baldera vulgaritat, es limitaven a fer d'abrandades defensores del sentiment heroico-nacional en el seu paper d'historiadores, camanduleres, o especialistes ex-càtedra de la dona i de la seva condició de servitud enfront de l'enorme poder masculí.

Calia comptar amb una classe de rabins d'inferior categoria: els uns, perquè la seva extraordinària joventut no permetia encara de judicar la transcendència dels seus actes i, els altres, perquè havien estat sotmesos a l'inexorable canvi d'idees que comporta el pas del temps i es limitaven a elevar a Jahvé contínues queixes sobre la injustícia de les vel·leitats humanes, mentre deixaven escolar els dies amb l'única preocupació de guanyar-se les garrofes d'una manera decent. Els primers eren "teatraleros" que combinaven el sainet amb la ciència-ficció i amb les obres de caire social; crítics, també de teatre, atrinxerats en revistes de ferum patriòtica; poetes que dubtaven entre l'ombra i la realitat; joves patriotes entestats a portar a terme obres de gran envergadura... En el moment en què hem situat el nostre relat, aquests darrers, precisament, feia 1.500 anys que estaven confeccionant una mena d'enciclopèdia bíblica que volia abastar totes les angoixes dels fills

CONTES, NARRACIONS...

d'Israel, la qual cosa havia fet preveure, entre la gent més assenyada del país, una llargada d'aproximativament quatre mil cinc-cents volums.

En aquest punt, els filisteus, envejosos de la riquesa dels fills d'Israel i atrets per l'Arbre de la Ciència que els jueus feia segles que posseïen, decidiren d'atacar-los per a convertir-se en els seus amos i senyors. Els hebreus baixaren veles i deixaren de cantar versos triomfalistes disposats a iniciar un replegament apoteòsic. Ben aviat, però, es demostrà la seva impotència bèl·lica i es deixaren arrabassar pels filisteus tota la part sud de la vall, que era la més feble (investigacions ulteriors han descobert un manuscrit on s'explica l'heroica resistència d'un pobre rabí anomenat el "Montaigne de Suècia", el qual lluità arrenglerat entre els seus llibres i les seves idees fins a la mort).

Els hebreus s'adonaren que allò podia significar el darrer terrabastall si no hi posaven esmena tot seguit. Capficats i consirosos, es reuniren en sínode al palau més vell que hi havia en un carrer antic de la ciutat i, després de deliberar durant trenta anys, arribaren a la següent conclusió:

—El poble està desorientat i fa bullangues. No hi ha manera d'organitzar-lo com cal. Ens manca un líder.

—Un líder? I què és això de líder?

El qui portava la veu cantant, educat a les millors universitats angleses, començava a perdre els estreps en sentir tanta ignorància rabínica:

—Un líder és l'home que mai no ha estat contaminat per l'Arbre de la Ciència. O sigui un pallús, un **sòmines**.

Davant paraules tan assenyades, decidiren de cercar un subjecte que reunís condicions per a fer de líder. I així fou com toparen amb Samsó i l'ensinistraren en el paper d'heroi prefabricat per a la resistència jueva.

6 Una mica de calma, camarades, no us despacienteu. Empesos pels més baixos instints eròtics —qui sap si influïts per un meluhanisme de volada estreta— voleu anar prematurament al gra, o sigui a l'afer Dalila, i no compreneu que "allò" no fou més que una fatal conse-

qüència de la mala fe dels poderosos i d'alguns rabins.

Cal seguir fil per randa la meva relació. Tot té un sentit si ho expliquem dins el més rigorós ordre cronològic: Samsó, fill de Manué, era natural de Saràa, de la tribu de Dan, però per l'època de la nostra història vivia a la Guineueta i, per ser més exactes, a la Rambla del Caçador, número 37. D'una vaga procedència filisteu, havia estat criat des de sempre entre els hebreus i complia, perquè les ignorava, les lleis rabíniques. Posseïa una rara constància en el treball i es guanyava la vida, com tot bon fill de jueu, en les transaccions comercials.

Samsó sobresortí des de ben petit per la seva força. Els mestres no aconseguiren mai de mantenir-lo a ratlla i, a la fira d'Horta, havia guanyat, com aquell qui bufa una espelma, més de tres i quatre combats pugilístics. Els seus pares, cop de ruixar-lo amb aigua glaçada quan veïen que desballestava tot el que trobava a mà; però ell, cop d'esbocinar-ho tot sense encomanar-se ni a Déu ni al diable.

Malgrat les seves debilitats morals, Jahvé es valgué d'ell per tal de salvar la pell del poble escollit. Així, els rabins, assabentats de les extraordinàries qualitats físiques de Samsó, l'anaren a trobar i li demanaren que els alliberés del jou filisteu. Samsó s'ho prengué molt a pit això de ser **nazir**, que significa elegit de Jahvé, i no li calgué que li repetissin dos cops el prec per a començar a picar el crostó de l'enemic. Ajudat pel poble s'engrescà i féu moltes proeses que la Bíblia explica prou bé. Per tant passò de llarg i m'aturo a les manifestacions d'entusiasme que els compatriotes li oferiren: uns quants poetes construïren per a ell un ingent cant de lloança i, malgrat que era una mica artificiosa, es convertí en l'himne nacional. Algú li dedicà un drama, a la manera noucentista, on es combinava la història del poble jueu amb les fetes del pòcer.

Però aviat en Samsó es cansà de tant de tràfec i començà de cercar muller, una casa i un hort, per acabar tranquil·lament els seus dies i recordar la immensa glòria que li havia tributat el fervor popular. Els rabins, que no estaven per orgues, el punxaven perquè continués combatent els filisteus.

A la fi, el brau, empipat de tanta gresca, els cridà:

—Per què no us afegiu a la lluita i acabarem abans?

I començà d'incitar el poble amb aquestes raons tot abraonant-lo contra els poderosos i rabins. Aquests, espaordits pel caire que anaven prenent els esdeveniments, els quals feien trontollar la barraqueta una mica massa per al seu gust, defugiren els principis i acabaren per tractar una aliança amb els enemics de l'ànima, els filisteus, per tal d'eliminar un heroi que es podia convertir en perill nacional.

Així fou, estimats camarades, com entrà en joc Dalila. Els filisteus recordaren les gràcies excitants d'una cantant del Poble Sec que havia estat meretriu del carrer de Sant Pau i, més tard, pupil·la d'un pintor d'anomenada que l'havia col·locada, degut a les sinuositats modernistes de la senyora, en un bar de la Rambla anomenat Glacier, de coneguda tradició eròtica. Els filisteus, doncs, llogaren Dalila i li prometeren la lluna en un cove. Aquesta, com que desconeixia la lluita per a l'emancipació de la dona —no era universitària— començà de tallar el bacallà amb el pobre Samsó que havia caigut des del primer instant embadalit i 'raumatitzat per la rara fascinació de Dalila.

—Si descobreixes on rau la força de Samsó —li digueren els filisteus— et convertirem en la musa perenne de tots els rabins angoixats.

—I jo et faré protagonista de la meua darrera novel·la —li prometé un escriptor rabínic, autor de tres-centes novel·les autobiogràfiques i que sovint pixava fora de test.

—Ondia —exclamà Dalila— serà tota una Daisonses!

I així l'element provocatiu és convertit en agent provocador d'alçada internacional. Quines càlides nits d'estiu no visqué l'innocent Samsó com si fos un somni meravellós! Quina intensíssima lluna de mel no li amanià la pèrfida Dalila mentre ell perdia —per no tornar, ai, mai més— la seva castedat! Caldria afegir, cara a un coneixement més profund dels personatges que Dalila s'adonà aviat que Samsó era un bon jan però tot un pebràs. Però ara m'endinsaria per altres viaranys —suggereixo, solament, les vas-

tíssimes possibilitats d'aquest motiu per a una novel·la de caire naturalista— i prefereixo atènyer-me a la moral de la història.

La barjaula aviat s'adonà on radicava la força del brau. Però com que se la passava molt bé —feia temps que no es topava amb un mascle de condicions tan excel·lents— esperà que el plaer es convertís en fórmula rutinària per a adjudicar-li el cop de gràcia. Així, una nit de les acaballes de setembre, quan la persiana gradulux del piset de la Verneda estava a contractar i Samsó jeia adormit i confiat damunt els genolls de la madama, aquesta li escapçà fredament la cèdula personal (una versió d'origen llatí explica que Dalila se'n quedà un boc de record, però aquest detall no ha estat comprovat). L'heroi, amb l'honor decapitat, es pansí com un lliri sense aigua, i acabà els seus dies mig babau mig enyorat de les tendres dalilenques. Els rabins, satisfets en veure's la integritat recuperada, tornaren a fer marrameus inofensius contra els filisteus i iniciaren un període de convivència digníssima contra els filisteus que durà anys i anys per a millor glòria de Jahvé.

La llegenda popular convertí Samó en l'únic heroi digne d'esment de la resistència del poble jueu contra el jou dels filisteus. Les seves gestes han estat repetides per tots els poetes dels pobles i, amb la tornada de:

Al fossar de les moreres
no s'enterra cap traïdor
fins perdent nostres banderes
serà l'urna de Samsó,

són coneguts fins a tres-cents romanços. Recentment, hom ha descobert una versió germànica que entronca amb una altra de gaèlica. Aquest descobriment ha possibilitat la investigació d'un savi anglès, el qual treballa sobre el tema en una tesi doctoral.

Bé que hem d'admetre que la llegenda exagerà una mica en l'abrivament i la valentia de Samsó, aquest fou també l'únic que entrellucà, per primera vegada en la història de l'estratègia revolucionària, els enormes avantatges que suposaria l'aliança entre les forces del poble i les rabíniques en la lluita armada contra l'opressor comú".